

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)
СУЧАСНІ ВІЗУАЛЬНІ ПРАКТИКИ**

Відомості про викладача

ПІБ	© доц. Кравченко Наталія Іванівна
Профіль викладача	http://bit.ly/3YWYyDS
e-mail	n.i.kravchenko@npu.edu.ua
Курс в Moodle:	https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=8843

I. Основна мета навчальної дисципліни

Мета курсу:

- ✓ розкрити ваш творчий потенціал у створенні у створенні артоб'єктів на основі нових набутих знань з історії розвитку візуального мистецтва доби модернізму та постмодернізму, сучасних мистецьких практик та використовуючи досвід майстрів ХХ – ХХІ століть.
- ✓ розширити практичний досвід художника, поглибити теоретичні знання як бази для свідомого використання принципів і прийомів сучасного візуального мистецтва.

Ми з вами дослідимо:

- ✓ основні напрями візуального мистецтва доби модернізму, теоретичні засади і характерні художні ознаки творів таких мистецьких течій, як абстракціонізм і неопластицизм, супрематизм, футуризм і кубізм, пуризм, експресіонізм і сюрреалізм, фовізм, авангард і кубофутуризм, орфізм, примітивізм;
- ✓ основні напрями візуального мистецтва доби постмодернізму, теоретичні засади і характерні художні ознаки творів таких мистецьких течій, як абстрактний експресіонізм, реді-мейд, поп арт, оп арт або оптичне мистецтво, нет арт, гіперреалізм, стріт арт, ленд арт, мінімалізм;
- ✓ поняття концептуальне мистецтво, конформізм, андеграунд;
- ✓ форми і техніки сучасного мистецтва – інсталяція, перформанс, відео-арт, світловий стріт арт, 3D графіті, боді-арт.

Ми розширимо ваш практичний досвід художника у процесі вирішення наступних завдань:

- ✓ створення живописного або графічного твору обраного із запропонованих напрямів мистецтва ХХ-ХХІ ст. – футуризм, кубізм, пуризм, експресіонізм, сюрреалізм, фовізм, авангард, кубофутуризм, орфізм, поп-арт, оптичне мистецтво, гіперреалізм;
- ✓ розробка проекту середовища, в якому мистецькій твір має перебувати, із пропозицією вимог до його презентації – освітлення, експонування, оточуючі об'єкти, або форма відеопрезентації чи світлової трансляції на певний об'єкт.

Ми прагнемо створити креативну зону, що буде потребувати вашої здатності надихатися творчістю інших, створювати виклик звичним уявленням про сферу діяльності художника, сприяти виходу із зони комфорту, відкривати двері для інновацій.

Якщо наприкінці курсу ви відчуєте, що сфера ваших зацікавлень розширилася, ви не тільки будете більш мобільними та затребуваними на ринку візуального творення.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців

Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Освітній рівень	Магістратура
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
Освітня програма	«Образотворче мистецтво»
Рік впровадження	2023
Шифр навчальної дисципліни	ВВ1.2.2
Семестр навчання	3 семестр

III. Програмні результати навчання

ПР01. Вміти аналізувати і пояснювати історичні, культурологічні, соціокультурні, художньо-естетичні аспекти розвитку світового та українського образотворчого мистецтва.

ПР02. Інтерпретувати та застосовувати семантичні, іконологічні, іконографічні, формально-образні і формальностилістичні чинники образотворення.

ПР03. Володіти інноваційними методами та технологіями роботи у відповідних матеріалах.

ПР04. Вміти трактувати формотворчі мистецькі засоби як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства.

ПР06. Володіти фаховою термінологією, науково-аналітичним апаратом, проводити аналіз та систематизацію фактологічного матеріалу.

ПР11. Застосовувати у мистецькій та дослідницькій діяльності знання естетичних проблем образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації, основні принципи розвитку сучасного візуального мистецтва.

ПР13. Володіти знаннями до визначення ефективності та апробації сучасних теоретичних підходів та концепцій інтерпретації феноменів культури і мистецтва та мистецьких процесів.

ПР18. Застосовувати цілісний комплекс знань і практичних умінь з різних видів, жанрів і технік образотворчого мистецтва для створення якісного творчого продукту.

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

1. Візуальне мистецтво доби модернізму від 10-тих до 60-тих років ХХ ст. 4
 Переосмислення в мистецькій практиці значення форми, простору, кольору, світла, зображення реального світу та уявного. Ставлення до художнього надбання попередніх віків і нове розуміння естетичного в мистецтві. Основні течії та напрями мистецтва доби модернізму – абстракціонізм, неопластицизм, супрематизм, футуризм, кубізм, авангард і кубофутуризм, пуризм, експресіонізм, сюрреалізм, фовізм, орфізм, примітивізм.
Абстракціонізм – напрям, що ґрунтується на концепції відмови від зображення форм реального світу, звільнення від ознак предметності. У художній практиці відхід від традиційних принципів зображення, заперечення натуралізму та реалізму, визнання переваги геометричної краси над красою природних форм. Творчість Василя Кандинського та Казимира Малевича;
Неопластицизм – течія, основоположником якої є німецький художник Піт Мондріан. Митець прийшов до абстрактного мистецтва через геометричну стилізацію зображення природи. Візуальні риси його творів – врівноважена композиція з прямокутних фігур локальних кольорів (основного спектра з додаванням білого та сірого), розділених перпендикулярними лініями чорного кольору;

Супрематизм – напрям, основоположником і теоретиком якого є Казимир Малевич. Головною метою супрематизму проголошено виявлення безпредметного в мистецтві, заміни форм традиційного мистецтва максимально спрощеними знаковими зображеннями.

2. *Футуризм* – або «мистецтво майбутнього» є течією, зосередженою на пошуку нових пластичних форм відтворення стрімкого руху як основної ознаки сучасного життя. Художники-футуристи складають свої картини із численних фрагментів, зафіксованих миттєвих вражень від побаченого. У візуальній практиці це виявилось у використанні перетинів, зсувів, накладання і напливу форм і ліній. Творчість італійських митців Умберто (Уго) Боччоні, Джіно Северіні, Джакомо Балла;
- Кубізм* – напрям, що ґрунтується на новому підході до зображення реального через умовний характер простору. Пластична мова кубізму – деформація форми і членування предметів на геометричні площини (на куби, інші геометричні фігури), відмова від прямої перспективи і тяжіння до зворотної. Творчість Пабло Пікассо, Жоржа Брака, Хуана Гріса, Фернана Леже;
- Авангард і кубофутуризм* – авангард представляє нові пошуки в галузі безпредметного мистецтва, здійснені до революції в Російській імперії. Кубофутуризм – локальна течія авангарду, що базується на поєднанні пластичних принципів французького кубізму і художніх рис футуризму. Митці авангарду сміливо поєднали і доповнили художні прийоми нових західноєвропейських мистецьких течій. Представники авангарду – Давід Бурлюк, Михайло Ларіонов, Наталія Гончарова, Олександра Екстер, Павло Філонов, Володимир Татлін.
-
3. *Пуризм* – течія, що на відміну від кубізму та інших напрямів, не приймає деформацію предметів і прагне до упорядкованого відтворення лаконічних предметних форм. Для творів пуристів характерні площинність, ритм і накладання плавних силуетів і контурів, звернення до жанру натюрморту із зображенням гітари і скляних посудин – пляшок, бокалів тощо. Творчість Амеде Озанфана;
- Експресіонізм* – напрям, що базується на розумінні творчості як способу відтворення емоцій людини. У своїх роботах художники-експресіоністи звертаються до теми песимізму, містики, чуттєвості, їх зображення підкреслено гротескні, драматичні, інколи еротичні. У художній практиці відмова від зображення ілюзорного простору, площинна трактовка предметів, контрастність і колірні дисонанси. Творчість Оскара Кокошки, Пауля Клее, Егона Шіле;
- Сюрреалізм* – мистецький напрям, що звертається до зображення підсвідомого, того, що перебуває над реальністю, що виходить за межі раціонального і перебуває в царині сну і дитячого сприйняття світу. Творчість Сальвадора Далі, Жуана Міро;
- Фовізм* – напрям, що ґрунтується на прагненні до максимального використання колористичних можливостей живопису, до створення художнього образу за допомогою яскравих відкритих кольорів. Фовісти були групою паризьких художників, серед яких Анрі Матісс, Андре Дерен, Моріс де Вламінк.
- Орфізм* – течія, що базується на пошуках колірної виразності, просторових, та світлових ефектів в живописі. Робер і Софія Делоне – яскраві представники орфізму.
- Примітивізм* – або «наївне мистецтво» є напрямом, в якому відбувається відмова від академічних прийомів зображення, натомість художники звертаються до спрощених форм і наївної образотворчої мови, притаманної народному мистецтву і творчості не професійних митців. Представники течії художники-
-

4. Візуальне **мистецтво доби постмодернізму** від 60-тих років ХХ ст. 4
Переосмислення позицій мистецтва модернізму, прагнення до автономності творчості, пошук нових форм та технік візуального мистецтва, зумовлених реаліями цифрової епохи. Основні течії та напрями мистецтва доби постмодернізму – абстрактний експресіонізм, реді-мейд, поп-арт, гіперреалізм, оп-арт, нет-арт, стріт-арт, ленд-арт, мінімалізм.
Абстрактний експресіонізм – своєрідне продовження пошуків в галузі безпредметного мистецтва, базується на визволенні мистецтва з під контролю розуму і логіки, на спонтанності творчого процесу під впливом емоцій та настрою, на відмові від законів колірних співвідношень і традиційних інструментів живопису, прийомів нанесення фарб на полотно. Абстрактний експресіонізм наголошує на перевазі значенні процесу творення над його результатом, тому написання картин часом набуває форми мистецької акції, перформансу. Творчість Джексона Поллока.
Реді-мейд – напрям, що зародився ще в добу модернізму і є продовженням дадаїзму, бере початок від експозиції, яка наголосила на естетичній цінності та красі звичайних предметів ужитку, виставлених в середовищі мистецької галереї. Ідеологи реді-мейд (з англійської «готовий») стверджували, що утилітарний предмет, перенесений із місця свого функціонування в мистецьке середовище, набуває нових якостей і змісту, стає об'єктом споглядання і здатен викликати нові асоціації. Основоположник Марсель Дюшан.
-
5. *Поп-арт* – напрям, що базується на сприйнятті мистецтва як частини масової культури, сповненого її символами, стереотипами, ідолами. Водночас зображення об'єктів в поп-арті отримує яскраву декоративну інтерпретацію. Творчість Енді Воргола, Роберт Раушенберга, Роя Ліхтенштейна. 4
Гіперреалізм – течія, спрямована на фотографічне відтворення, фіксацію фрагментів повсякденного буття, близька до поп арту поверненням до фігуративності в мистецтві. Особливі риси гіперреалістичних творів – точне, позаемоційне відтворення дійсності, імітація фотографії, використання крупного плану, деталізації, композиція, що нагадує випадковий фотознімок.
Оп-арт або оптичне мистецтво – течія, що ґрунтується на використанні в образотворчому мистецтві оптичних ілюзій, зумовлених особливостями зорового сприйняття просторових і плоских фігур. До оптичного мистецтва також належать зображення неіснуючих фігур. Творчість графіка Майріца Ешера, Віктора Вазарелі.
Нет-арт – напрям візуального мистецтва, об'єкти якого створювались із використанням форм, символів, знаків, зображувальних прийомів комп'ютерної графіки, веб та гейм дизайну. Ця течія 80-90-х рр. ХХ ст. стала рефлексією на розвиток комп'ютерних технологій та Інтернету, появу нових «немальованих» елементів з цього середовища.
-
6. *Стріт-арт* -- мистецтво міських вулиць, муралів, невеликих граффіті, поєднаних із архітектурними формами. Твори стріт-арту дуже різноманітні – зображення шрифтових композицій і знаків, сюжетів (Бенксі), 3D графіті зі складними просторовими ефектами, світлові трансляції зображень на будівлі (Геррі Хофштеттер). 4
Ленд-арт – напрям, що ґрунтується на використанні реального краєвиду або природних об'єктів як головного художнього матеріалу і основи образотворення. Об'єкти, залучені в мистецькі проекти ленд арту, можуть бути дуже великими (озера, острови, гори тощо) і невеликими (композиції із природних матеріалів).
-

Ленд-арт тісно пов'язаний із фотомистецтвом, адже через мінливість стану артоб'єкту виникає потреба у фотофіксації.

Мінімалізм – течія, яке базується на простоті та одноманітності форми, на мінімальній трансформації матеріалів промислового або природного походження, на досягненні максимального візуального ефекту та виразності при використанні обмеженого арсеналу засобів. Артоб'єкт мінімалістів схожий на продукт промислового виробництва, часто тісно пов'язаний із запропонованим середовищем.

-
7. Поняття концептуальне мистецтво, конформізм, андеграунд. Форми і техніки візуального мистецтва XXI століття – інсталяція, перформанс, відео-арт, медіа-перформанс, світлове мистецтво, 3D зображення, боді-арт. Пошук нових засобів художньої виразності в сучасних візуальних практиках.	4
-

ПРАКТИЧНА РОБОТА

-
1. Створення живописний або графічний твір обраного із запропонованих напрямів мистецтва ХХ-ХХІ ст. – футуризм, кубізм, пуризм, експресіонізм, сюрреалізм, фовізм, авангард, кубофутуризм, орфізм, поп-арт, оптичне мистецтво, гіперреалізм.	20
2. Розробка проєкту середовища, в якому мистецький твір має перебувати, із пропозицією вимог до його презентації – освітлення, експонування, оточуючі об'єкти, або форма відеопрезентації чи світлової трансляції на певний об'єкт.	8
-

Для виконання творчих робіт рекомендовано обирати теми в контексті глобальних цілей сталого розвитку, зокрема якісна освіта, інновації та інфраструктура, сталий розвиток міст і громад, відповідальне споживання, мир та справедливість, партнерство.

Виконання практичних завдань ознайомлює вас із новітніми тенденціями і технологіями сучасного візуального мистецтва, надає доступ до інновацій в мистецькій сфері, забезпечує зростання якості освіти.

Робота над проєктом сучасного візуального мистецтва у середовищі сприяє формуванню арт простору, розвитку інфраструктури, культурному зростанню міст і громад, партнерству в мистецькій галузі.

V. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання

Кафедра образотворчого мистецтва

Педагогічний факультет

Кравченко Наталія Іванівна, кандидат мистецтвознавства, доцент

IV. Обсяг навчального навантаження і терміни навчання

<i>Рік і семестр навчання</i>	<i>2 рік, 3 семестр</i>
-------------------------------	-------------------------

<i>Кількість кредитів</i>	<i>6</i>
---------------------------	----------

<i>Загальна кількість годин</i>	<i>180</i>
---------------------------------	------------

<i>Лекційні заняття</i>	<i>-</i>
-------------------------	----------

<i>Практичні заняття</i>	<i>28</i>
--------------------------	-----------

<i>Самостійна робота</i>	<i>152</i>
--------------------------	------------

Детальні теми лекційних, практичних/семінарських занять, питання до заліку, теми і завдання для самостійної роботи та інше міститься в курсі в Moodle:

<https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=8843>

VII. Політика навчальної дисципліни

-
1. Лабораторні заняття проходять у творчій атмосфері майстер-класів, де заохочується навчання у співпраці, спільне обговорення результатів навчальної творчої роботи. Ми підтримуємо індивідуальний вибір студентом тем для творчих робіт.
 2. Ми очікуємо від вас відповідального ставлення до творчого розвитку, відпрацювання пропущених з поважних причин занять (підтверджених документами причин), а також бережного користування обладнанням, застосованим у навчанні.
 3. В інтересах усіх учасників курсу наполегливо рекомендується, щоби результати практичної роботи були надані у визначений термін або раніше. Зверніть увагу, що роботи, представлені із запізненням, не будуть зараховуватися без попередньої згоди викладача. Якщо у вас виникають труднощі з виконанням завдань, приходьте на консультації, щоби ми могли працювати разом. Поточні завдання не розглядаються після останнього дня практичних занять (або останнього дня заняття за модулем, якщо їх декілька). Просимо зважати на те, що вихідні дні (субота і неділя) є не тільки у студентів, але й у викладача, і, відповідно, вони не враховуються у дедлайнах виконання робіт, консультацій і запитів до викладача; завдання і запити, надіслані у ці дні студентами, можуть залишитися без відповіді на вище наведеній підставі.
 4. Якщо у вас виникатимуть питання щодо оцінки або бажання оскаржити її, коректним буде запитати про це протягом дня після її отримання. Виявлення, запобігання і врегулювання конфліктів регулюється Положенням про врегулювання конфліктів у НПУ імені М.П.Драгоманова
<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-vrehuliuvannia-konfliktiv-v-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>
 5. Ми підтримуємо найвищі стандарти академічної доброчесності, отже, неприпустимими є списування, копіювання робіт інших студентів/художників, плагіат, обман та інші види шахрайства. Ми можемо навчатися в інших, проте завжди несемо індивідуальну відповідальність за власну роботу і розуміння матеріалу. Будь-який студент, який не в змозі віддати належне за ідеї або матеріали, взяті з інших джерел, винний у плагіаті. Етичні принципи академічного навчання в університеті реалізуються згідно Положення про академічну доброчесність
<https://udu.edu.ua/universytet/prozoryi-universytet#polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-v-udu>.
 6. Більшість наших завдань матимуть центральну мету побудови художніх навичок, створення авторського твору мистецтва та його презентації під час оцінювання. Публічний показ вашої творчої роботи буде невід'ємною частиною курсу, і ми створюємо її з метою, щоб, як мінімум, наші проекти були представлені на Інстаграм сторінці кафедри https://www.instagram.com/art_dragomanov або в арт галереї Університету; і якщо ви не готові до відчуження майнових прав на свій твір (ст.12.2., ст. 16 Закону України «Про авторське право і суміжні права», 1994), прохання не представляти його на екзаменаційному перегляді.
 7. Відповідально та етично взаємодійте зі штучним інтелектом, критично оцінюйте результати, отримані за його допомогою. Використання штучного інтелекту має бути обов'язково зазначеним.
 8. Не бійтеся помилятися. Хоча ми, звичайно, будемо оцінювати ваші навчальні результати, але ми ніколи не будемо судити про вас, ваш інтелект і ваші здібності.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Практико-орієнтоване персоніфіковане викладання, робота з сучасними художніми матеріалами і технологіями, креативна робота, художній пошук, навчально-творчі завдання, майстер-клас, творчий проект.

ФОРМИ НАВЧАННЯ

Лабораторний практикум

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання продуктів творчої діяльності.

VIII. Основні інформаційні джерела

1. Бондар Л., Аветова А. Emerging Art in Ukraine / Новочасне мистецтво в Україні. Київ: CP Publishing, 2022.
2. Бьорд Майкл, Гомперц Вілл. Історія мистецтва. Книга 2. Що це взагалі таке? 150 років сучасного мистецтва в одній пілюлі. Київ: ArtHuss, 2019.
3. Годж С'юзі. Коротка історія мистецтв. Львів: Видавництво Старого Лева, 2021.
4. Горбачов Д. Український художній авангард: маніфести, публіцистика, бесіди, спогади, листи. Київ: Дух і літера, 2021.
5. Bondar Lucia. Ukraine Rising. Contemporary Creative Culture from Ukraine. EU: Gestalten, 2025.
6. Godfrey Tony. The Story of Contemporary Art. London: Thames and Hudson. 2020.
7. The Illustrated Story of Art. London UK: DK (Dorling Kindersley), 2013.

IX. Система оцінювання

Оцінювання здійснюється згідно Порядку контролю якості знань студентів УДУ імені Михайла Драгоманова <https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-poriadok-kontroliu-iaкости-znan-studentiv-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>

ПОТОЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ

Вид навчальної діяльності	Бали
1. Створення живописний або графічний твору обраного із запропонованих напрямів мистецтва ХХ-ХХІ ст. – футуризм, кубізм, пуризм, експресіонізм, сюрреалізм, фовізм, авангард, кубофутуризм, орфізм, поп-арт, оптичне мистецтво, гіперреалізм.	60
2. Розробка проєкту середовища, в якому мистецький твір має перебувати, із пропозицією вимог до його презентації – освітлення, експонування, оточуючі об'єкти, або форма відеопрезентації чи світлової трансляції на певний об'єкт.	40

Поточний рейтинговий бал - залік

100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

	5 балів	4 бали	3 бали	0 балів
Змістова повнота й оригінальність арт-проєкту 33,3%	Ідея навчально-творчої роботи повністю відповідає змісту завдання, є художньо виразною та цілісною, самостійною та інформативною	Ідея навчально-творчої роботи відповідає змісту завдання, є досить виразною та інформативно, містить елементи оригінальності	Ідея навчально-творчої роботи частково відповідає змісту завдання, є маловиразною й малоінформативною, що ґрунтується на існуючих зразках	Ідея навчально-творчої роботи не відповідає змісту завдання або є невиразною та шаблонною
Образотворча грамотність арт-проєкту 33,3%	Студент застосовує закони і прийоми композиції (єдність, контраст, баланс, рух, домінанта, ритм тощо), колірні гармонії, вміло використовує сучасні художні матеріали і технології	Студент частково застосовує закони і прийоми композиції (єдність, контраст, баланс, рух, домінанта, ритм тощо), колірні гармонії, використовує сучасні художні матеріали і технології з достатнім вмінням	Студент застосовує закони і прийоми композиції, колірні гармонії та використовує сучасні художні матеріали і технології на початковому рівні	Студент ігнорує закони і прийоми композиції, колірні гармонії, не демонструє володіння сучасними художніми матеріалами і технологіями
Художня репрезентація 33,3%	Студент дотримується послідовності виконання всіх стадій навчально-творчого завдання, результат роботи характеризується акуратністю та контролем за процесом	Студент загалом дотримується послідовності виконання всіх стадій навчально-творчого завдання, поодинокі моменти неакуратної роботи не впливають на загальне художнє враження	Студент слабо опанував послідовності виконання всіх стадій навчально-творчого завдання, неконтрольованість і неакуратність процесів заважає художньому сприйманню кінцевого результату	Студент ігнорує грамотну послідовність виконання всіх стадій навчально-творчого завдання, робота виконано неакуратно та поза творчим контролем

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS S	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
65-69	D	задовільно	
60-64	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

X. Навчальні ресурси

Основні та додаткові навчальні матеріали, необхідні для вивчення навчальної дисципліни, знаходяться в електронному навчальному курсі системи управління навчальними курсами Moodle <https://moodle.udu.edu.ua/course/view.php?id=8843>

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва, протокол №9 від 22 січня 2025 р.